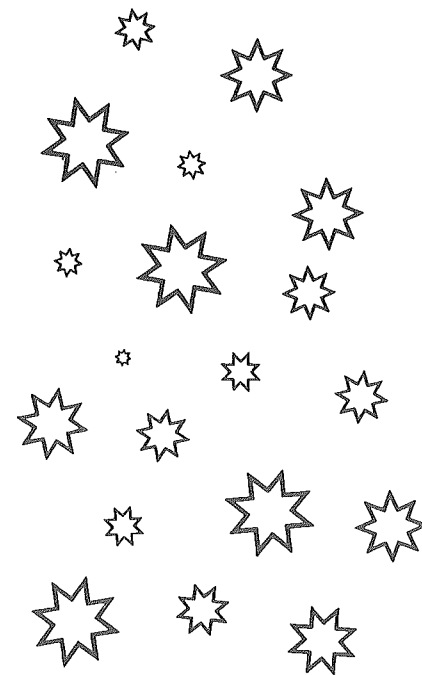
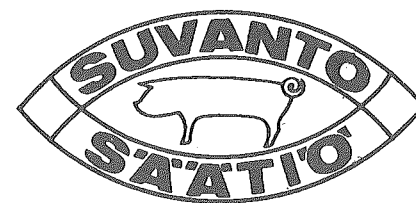


SUVANNON SEUTU

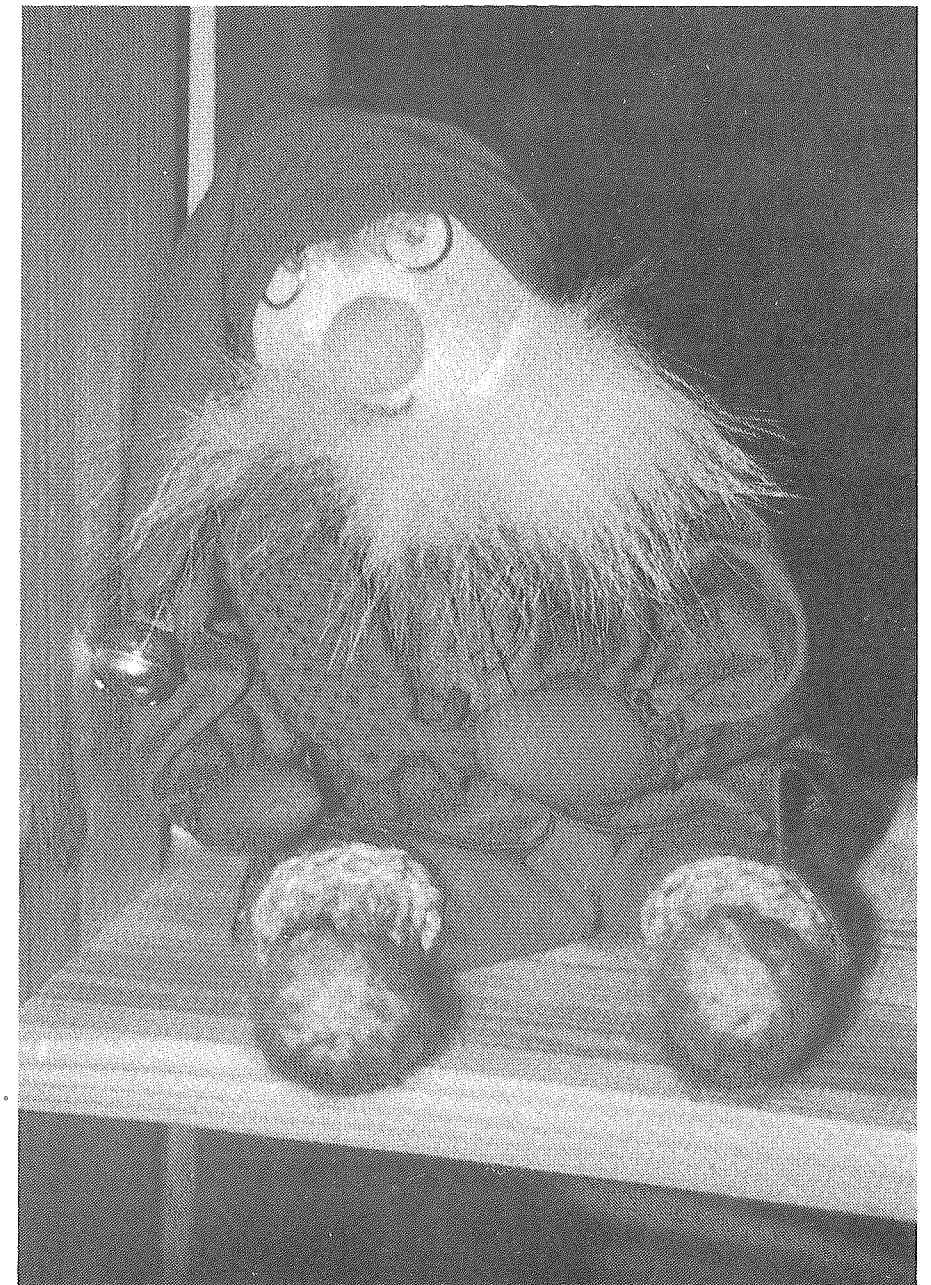


*Kyvää Joulua
ja
Onnellista
Uutta Vuotta!*

SUVANNON
YMPÄRISTÖN
KOTISEUTU-
LEHTI • Julkaisija



N:o 8 1994
JOULUKUU



TOIMITUKSEN TUOLI

Rauhaisaa joulua

Vuosi 1994 on päättymässä. On aika toivottaa rauhaisaa, lämpöistä joulunaikaa ja hyvää tulevaa vuotta 1995.

Suvannon Seutu jatkaa ilmestymistään perinteiseen tapaan kahdeksan kertaa vuodessa. Täysin kaavoihin kangistunut ei pitäjälehdien kuitenkin tarvitse olla; siitä lehdenkijät kävivät hakemassa oppia Karjalan liiton järjestämästä lehtiseminaarista.

Lisää uudistusmielisiä ajatuksia ensi vuoden alussa — lehti tulee yhä peräänkuuluttamaan innokkaita kirjoittajia ja avustajia. Löytyisikö vaikkapa jouluistensukujuhlien keskeltä ajatuksia, kenellä joukosta pysyy kynä kädessä?

Joulumieltä kaikille sakkolalaisille ystävineen! — mrt

Jouluista kenttäpostia kirjeystävälle

Kenttäpostia täältä jostakin 18. 12. 41.

Tuntematon kirjeystävä! Terveiset täältä jostakin. Kävin heti kirjoittamaan vastausta, sain eilenillalla kirjeesi, paljon kiitoksia. Täällä sitä ollaan asemassa, pakkaneen ja ammuskelu paukkuvat. Syksykin on mennyt menojaan, talvi on parasta aikaa ja joulukin tekee tuloaan, vaikka täällä korsussa ei huomaa. Kamina hohottaa sen verran lämpöä, että pystyy kirjoittamaan ja samalla toimii kellona. Pakit on rivissä kaminan päällä ja lumesta sulaa tsaiikkavettä. Vaapukanlehtiä sekaan, jos vielä sattuu olemaan sakkariinia, niin iltateelle vaan.

Joulusaunasta uneksiminen taitaa jäädä haaveeksi, se olisi paikallaan kutiavan likaisen naaman ja mustien käsien pesupaikkana.

Vihollinen ei kuulu olevan joulunodotustunnelmissa, hajanaista ammuskelua kuuluu, valoraketit leikkaavat tummassa yössä ja pelko siep-

pauspartiosta on aina mielessä.

Korsussa on hiljaisia miehiä, lomienomuksia on paljon hylätty, perheelliset miehet on etuoikeutettuja lomille.

Me poikamiehet vartioimme valpaana isänmaan rajoja. Niitä sieppauspartioita saa kyllä varoa joulunakin.

Aattona tuomme joulukuusen korsuun juhlistamaan jouluamme. Kenttäpastori kuulemma tulee toivottamaan hyvää joulua, lauletaan Enkelin taivaan. Näin on jouluaatto tänä jouluna.

Äidin lähettämä paketti tuo herkkujen mukana tuulahduksen kodista ja joulusta — siviilistä. Monin terveisin hyvää joulua

tuntematon Erkki



Suvanto-Säätiön stipendirahaston apurahat haettavana

Suvanto-Säätiön stipendirahaston apurahat julistetaan haettavaksi helmikuun 28. päivään mennessä 1995 ja ne pyydetään lähettämään säätiön hallituksen puheenjohtajalle os.: Yrjö Raaska Mantere 37500 Lempäälä.

Stipendirahaston apurahat on tarkoitettu sakkolalaisia sukujuurta oleville, oppivelvollisuutensa suorittaneille opiskelijoille. Apurahan saamisen ehtona on myös Suomen kansalaisuus.

Hakemuksessa tulee ilmetä hakijan sakkolalaiset sukujuuret sekä missä nyt opiskelee, sekä lyhyt selostus opiskelustaan.

SEURAAVA SUVANNON SEUTU

ilmestyy helmikuun alulla. Lehteen 1/95 tarkoitettu aineisto toimitukseen viimeistään 10.1. 95 mennessä.

Rauhallista Joulua ja hyvää vuotta 1995

*Jouluterveiset Lempäälästä
kaikille sukulaisille ja
tuttaville toivottaa*

*Ester (o.s. Räikkönen)
ja Martti Loponen*

*Aune siskolle Punka-
laitumen Roukanmaahan
Hyvää Joulua!*

*Kiitos juhlavista
80 v. synttäreistä 6. 11. -94
Veljesi Toivo*

*Muistelen tiukujen helinää siellä,
lapsuusjoulujen kirkkotiellä.*

*Olympiavuoden joulullinen
tervehdys sinulle Armas Viskari
Ruotsiin, Karlskookaan.
Eeva ja Samppa Viskari*

*Hyvää Joulua ja Onnellista
Uutta Vuotta toivotetaan Maire
ja Aarre Pullisille Menoseen.
Irja Mäkiselle ja Maija
Kupariselle Punkalaitumelle.
Annikki ja Arvo Käppi
Saarijärveltä*

*Joulumieltä ja
Onnea
Uudelle Vuodelle
Sakkola-Seura ry*

*Jouluterveiset
kaikille IEVALOISIIN sukuun
kuuluville Joulurauhaa ja
Onnekasta Vuotta 1995!
Toivoo sukuseura Ievaloiset,
sukuneuvosto*

*Suvannon Seutu toivottaa lukijoilleen
ja kirjoittajilleen rauhaisaa joulunaikaa
ja hyvää vuotta 1995*

Joulunajan taistelu Kekinniemen linnakkeella 1939—40

Jouluaamuna alkoi hyökkäys — mutta Kekinniemi kesti

Jouluna 1994 tulee kuluneeksi 55 vuotta niistä talvisodan taisteluista, joissa neuvostoliittolaiset yrittivät katkaista Taipaleen rintaman selustayhteydet. Yritys ei onnistunut, suomalaiset saivat Keljassa torjuntavoi-ton.

Näissä taisteluissa tärkeää osaa esitti Kekinniemen linnake. Linnakkeessa mukana ollut Heikki Karttunen kertoo ohessa omakohtaisia kokemuksiaan näistä taisteluista.

Sakkolan pitäjässä Haparaisten kylässä Kajavaaaren kohdalla olevis-

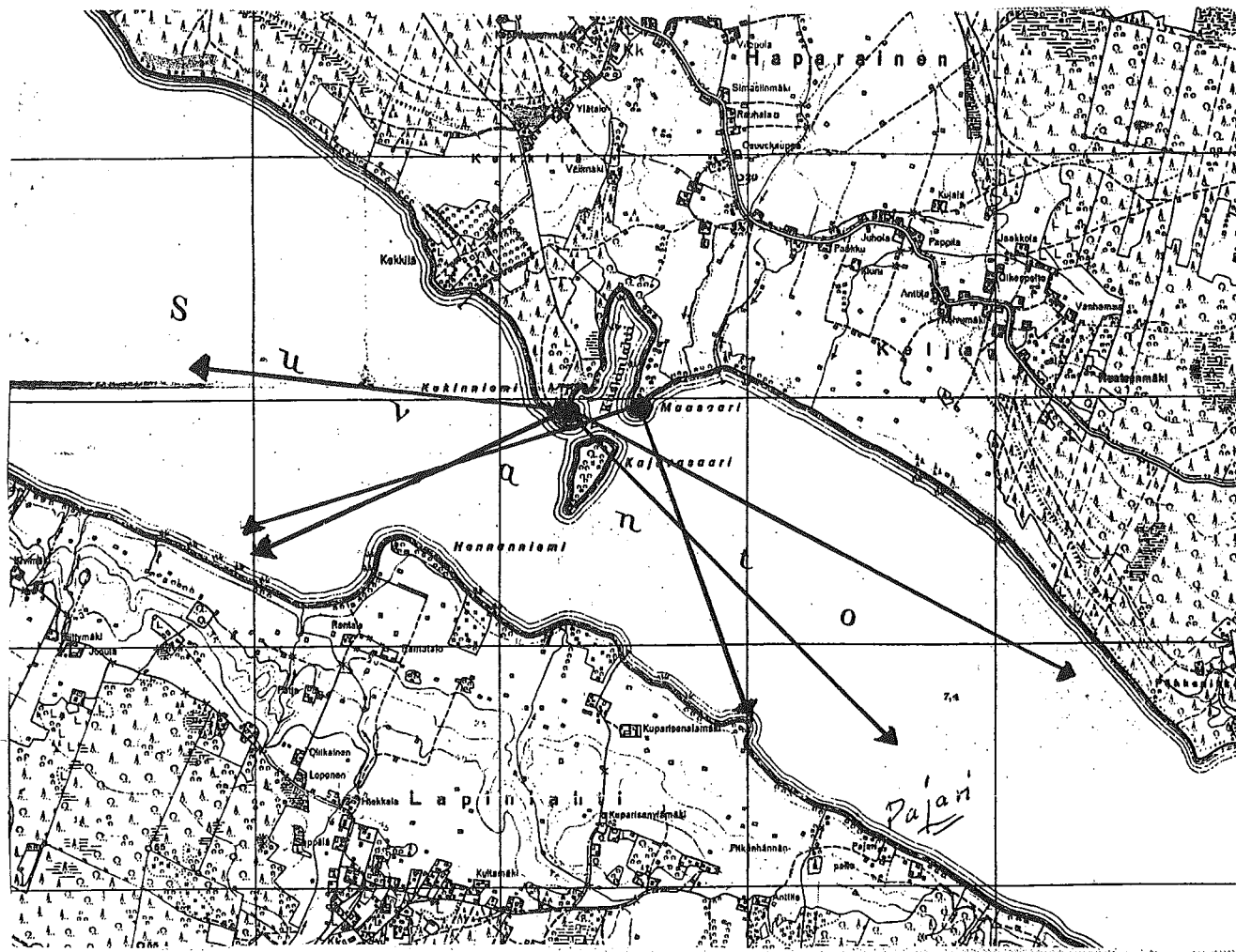
sa Kekinniemessä ja Maasaaressa sijaitsevat Kekinniemen tykkikasematti ja Maasaaren konekiväärikasematti. Kasematit oli rakennettu vuosina 1923—25 Suvannon sulkulinnakkeiden puolustusketjuksi yhdessä Hovinnimen ja Patoniemen kanssa, tehtävänä torjua Suvannon yli hyökkäävää mahdollista vihollista.

Konekiväärikorsun tuli voitiin suunnata ristiin saaren kahta puolta sulkutulta ampuviksi. Kekinniemen tykkikasematin neljä ampuma-aukkoa antoivat ampumasuunnaksi Suvannon vesistön: kaksi tykkiä ampui

oikealle Lapinlahden sekä Ojaniemen suuntaan ja kaksi vasemmalle Keljan ja Patoniemen suuntaan.

Jää oli joulun alla vuonna 1939 noin 15 sentin paksuinen. Vihollisen 4. divisioonan 17 500 miestä oli miehittänyt Suvannon vastarannan Lapinlahdessa.

Vihollinen hyökkäsi jouluaamuna kello kuusi Suvannon jälle kaikkiaan 12 kilometrin leveydeltä, päästen yli noin kuuden kilometrin leveydeltä Leppojasta Patoniemen tyveen saakka.



Muualla Suvannolla Sakkolan loholla vihollinen torjuttiin jälle, paitsi Satumetsän, Pähkenikön niemen, Makkaran laiturin ja Patoniemen sivussa vihollinen pääsi yllättäen maihin. Suomalaiset reservit löivät kuitenkin vihollisen vastaiskulla takaisin — paitsi Keljan rannassa niinsanotussa Satumetsässä. Patoniemen sivustassa vihollinen eteni tykkiasemiin, josta se vastaiskulla lyötiin takaisin.

Seuraamme nyt Kekinniemen kasematin taistelua. Kasematti oli miehitetty edellisenä yönä tulleilla Pyhäjärven miehillä.

Sakkolan, Kaukolan, Käkisalmen ja Räisälän pojista muodostettu Erilinen Pataljoona 6 oli joulunvastaisena yönä saapunut Saapruun reserviksi — oltauan sodan alussa Raudessa ja Kiviniemessä.

Kekkilän kasematti torjui Haparaisten—Keljan kohdalla jään yli kolme vihollispataljoonaa joulun päivät 25—27. 12. tykki ja kk-tulella oman jalkaväen ja tykistön tukemana. Joulupäivän aamuna pääsi sulkutulen läpi noin 100 vihollista, jotka liittyivät pimeällä tulleeeseen osastoon. Nekin sitten tuhottiin 27. 12. neljännessä vastahyökkäyksessä, jossa Er. pataljoona 6 löi vihollisen kokonaan.

Koko hyökkäyksen ajan vihollistykistö ampui kiivaasti kasemattia saamatta mitään vaurioita aikaan. Tönnäköisesti vihollinen luuli välillä kasematin jo tuhoutuneenkin, mutta 27. 12. 39 se huomasi kasematin kuitenkin olevan ampumakunnossa.

Vihollinen keskitti silloin kiivaan tykistötulen ampuen koko päivän, jopa 30 ammusta minuutissa laskettiin aika ajoin. 29. 12. vihollinen tuhlitti kasemattia kahdeksan tuuman panssarikranaateilla, joita tuli 133 kappaletta. Tuli oli tarkkaa, ammuksset putoilivat seinien viereen ja katolle, joka kesti; ammuksset kimposivat siitä pois heittäen irtomaan sivuille. Öisin puolustajat kantoivat maata



aukkoihin.

30. 12. vihollisen tykistö ampui kahdeksantuumaisia 184 kappaletta. Mutta Kekinniemi kesti.

Oheisessa kuvassa Keljan sillanpää-aseman taistelumaastoa. Takana on Lapinlahden kylän metsät ja pelot, joilta vihollinen hyökkäsi Suvannon jälle aamupimeällä 25. 12. 39. Tämän jään yli yritti neljä vihollisketjua, noin 2—3 pataljoonaa — päästenkin yli noin kuuden kilometrin leveydeltä. Ja lyötiin siis kahden päivän ja öin kestäneiden taisteluiden voimin neljällä vastaiskulla.

Etuoikealla on Kajavaaari, sen oikealla puolella Kekinniemi, jossa tykki- ja konekiväärikorsut sijaitsivat. Toinen kk-korsu oli pienen lahden vastakkaisella puolella.

Rannassa oleva metsikkö on niin sanottu Satumetsä. Siellä suomalaisten piikkilankaesteen suojissa vihollinen onnistui torjumaan kolme suomalaisten hyökkäystä, neljättä ei.

Keskellä olevalla pellolla kaatui neljännessä vastahyökkäyksessä yhteensä 126 suomalaista sotilasta, Er. Pataljoona kuutosesta meni 52 miestä, heistä sakkolalaisia 12.

Näissä koitoksissa haavoittui yh-

teensä 261 miestä, yhteensä tässä maastossa tuli 387 miehen tappiot. Koko Suvannon ylityshyökkäyksen torjunta maksoi meille 25.—27. 12. 39 joulunpyhinä kaatuneina tai kadonneina 166 miestä, haavoittuneina 415 miestä. Yhteensä omat tappiot kahden päivän aikana 581 henkeä.

Vihollisen laskettiin menettäneen rantametsissä ja jäällä 2 700 miestä. Heidän tappioitaan lisäsivät suuresti jälle pakkaseen menehtyneet haavoittuneet.

Suomalaisten sotasaalis oli valtava. 12 panssarintorjuntatykkiä, 149 konekivääriä, 1 700 kivääriä, joukossa satoja kiikareita, automaatti- ja puoliautomaattikivääreitä, kymmeniä laatikoita ammuksia, panoksia, suksia, radioita, puhelimia, viestijoh-toa, pistooleita, käsikranaatteja ynnä muita sotatarvikkeita.

Näillä asemilla vahvistettiin suuresti Taipaleen puolustusta. Tämän kertoja Heikki Karttunen oli jouluaattona Patoniemessä, missä ei ollut konekivääreitä, -pistooleita, ei esteitä, ei käsikranaatteja, ei miinoja — eikä puhelinyhteyttä taakse.

Nasu-possunen ja muut suojeltavat

Heimo Lampi, Kouvolan hovioikeuden presidentti ja tuottelias kirjailija, on Sortavalan poikia. Ohessa ote hänen kirjastaan "Sortavalan päiviä". Siinä kirjailijan lapsuusmuistot liittyvät myös Sakkolan porsasiin.

Tekstin lähetti Suvannon Seudulle kirjailijan luvalla Matti Vanhanen Helsingistä. Vanhasen äidin, o.s. Korkka, juuret ovat Sakkolassa.

Kodissamme iltarukous kuului luonnollisena osana lapsen elämään. Äiti opetti sen meille heti, kun olimme puhumaan, ja hän myös valvoi, että rukouksemme luimme. Vieläkin voin kuulla korvissani äidin vakiokäsymyksen illalla perheemme pienimmille:

— Oletkos lukenut jo iltarukouksen?

Ensimmäiseksi olimme perinteellisen lastenrukouksen

*Levolle lasken Luojaani
armias ole suojani
jos sijaltain en nousisi
taivaaseen ota tykösi.*

Kun tuo rukous opeteltiin kaksikolmi vuotiaana, ei sitä vielä oikein ymmärretty. Niinpä pikkuveljeni Aarno aikansa iltaisin sitä luettuaan kysyi kerran äidiltä:

— Kuule, äiti, mikä se Sijaltainen on?

Hän kun oli ruvennut pelkäämään, että jos tuo Sijaltainen nousisi, niin Jumala ottaisi hänet heti tavaseen, eikä hän ollut siihen vielä halukas, kun kotona oli niin mukava olla. Hänen helpotuksensa oli suuri, kun äiti sitten selvitti asian. Ei sellaista mörköä kuin Sijaltainen ollut olemassakaan. Muita mörköjä tietysti oli olemassa, mutta Jumala suojeli niiltä, kun vain muisti lukea iltarukouksensa.

Isompana luettiin sitten jo pitempi iltarukous, jossa ensin piti kiittää ja sitten pyydettiin suojelusta ja varjelusta äidille, isälle, siskoille, veljille ja lopuksi vielä itselle. Iltarukousta ei saanut höpöttää pikavauhtia vaan se piti lukea hitaasti ja ajatuksetta.

Kun minulle selvisi, että iltarukousta voi näin mestaroida itsekin eikä siinä tarvitse lukea tuota samaa värssyä, minä panin koko homman täysremonttiin.

Kirkossa olin kuullut, kuinka maaseurakuntamme mahtavankokoinen rovasti Hulkkonen jylisevällä äänellä oli kiittänyt Jumalaa "tästä ihana päivästä". Minusta se oli niin kauniisti sanottu, että liitin sen heti iltarukoukseni kiitososaan ja luin sen aina, vaikka ulkona olisi koko päivän riehunut millainen myrsky tahansa.

Äiti oli opetuksessaan suojeltaviin sisällyttänyt vain perheemme jäsenet. Aluksi se riitti minulle, mutta vähitellen aloin tehdä siihen omia lisäyksiäni. Ensin liitin suojeltavien ja varjeltavien luetteloon Tessu-koiramme ja sitten vielä sikolätissämme olevan pikku Nasu-possusen. Ja sen jälkeen siihen tuli minun lasipurkissa elättämäni heinäsiirikka, kaksoisikkuinoitten väliin vangiksi jäänyt perhosen toukka ja monet muut varjelusta tarvitsevat eläin- ja hyönteisystävänä. Voi, voi, miten paljon sitä rukoiltavaa ajan kanssa illaksi kertyikään! Ja kun väsyttikin jo niin vietävästi. Jumala tosin osittain kuuli joitakin osin rukoukseni ja vähensi työtaakkaani, vaikka ei nyt aivan niin kuin olin omassa mielessäni toivonut. Heinäsirkkani nimittäin karkasi kohta purkista ja perhosen toukka koteloitui ikkunan nurkkaan.

Rakas ystäväni Nasu-possunen tuotti minulle aivan erikoisen vaike-

an rukousongelman.

Nasu oli tullut meille junalla Sakkolasta asti. Se oli niitä siihen aikaan maankuuluja *Sakkolan porsaita*, joita meidänkin kylän piti saada. Olin ollut muiden kyläläisten mukana Sortavalan rautatieasemalla, kun Viipurista päin tulleesta junasta oli asemalaiturille nostettu suuri, puinen laatikko, josta oli kuulunut kamala kiljunta. Laatikossa oli kymmenkunta pientä porsasta, jotka yhteistilauksella oli näin hankittu kyläämme. Porsaat jaettiin kovan kiljunnan säestyksellä siinä asemalaiturilla, ja niin Nasu-possunen tuli meille.

Kyllä me lapset jaksoimme sitten hemmotella pientä Nasu-possusta! Miltei aina joku meistä oli rapsuttamassa sitä korvan takaa, mistä Nasu kovasti tykkäsi. Näin syntyi välillemme luja ystävyys jo muutamassa päivässä.

Pelkäsin ihan kuollakseni, että rotat söisivät pikku Nasumme, kun se oli vielä niin pieni. Kylässämme oli lehmä tai pari miltei joka talossa, ja niiden mukana kylän luonnolliseen eläimistöön kuuluivat myös rotat — jotkut niistä hyvinkin suuria vonkaleita. Niiden röyhkeällä käyttäytymisellä ei ollut mitään rajaa. Aikuista ihmistä ne vielä väistivät, mutta lapsi sai pitää varansa niiden kanssa. Tämän tietäen minun oli pakko panna Nasu-possunen iltarukouksen suojeltavien luetteloon.

Se taisi kuitenkin olla hätävarjelun liioittelua, sillä Nasu pärjasi hyvin rottia vastaan. Se oli ähräkkä luonteeltaan ja kova päällekkäviä silloin, kun näki rotan ruokakaukalollaan. Kun se vielä kasvoi aivan silmissä, ei se enää tarvinnut suojelusta, mutta kun se nyt kuitenkin oli päässyt vakinaiselle sijalle luettelooni, en raaskinut sitä enää siitä poiskaan jättää.

Kunnes sitten alkoi lähestyä joulua. Se oli kamala paikka minulle, kun olin jo sen verran iso, että ymmärsin, miksi Nasu oli meille hankittu.

Huh, huh! Joka ilta jouduin miettimään tuota asiaa, kun luin iltarukouksestani

... siunaa, suojele ja varjele äitiä, isää, siskoja, veljiä, minua, Tessua ja Nasu-possusta...

Kun ennen iltarukous antoi rauhallisen unen, niin nyt se päinvastoin vei unen silmistäni. Mietin ja pyöriskeilin vuoteessani. Olihan tilanne vallan kamala. Jos minä rukoilisin Nasulle suojelua ja varjelua aina siihen asti, kunnes Nasu joulun alla väistämättömästi kuolisi minä tulisin Jumalalle vihaiseksi, koska hän ei ollut kuullut iltarukoukseni. Ja se olisi suuri synti. Kun äiti ja pyhäkoulunopettaja olivat sanoneet, että minun pitää rakastaa Jumalaa.

Juttelin asiasta Nasu-possuselleni, ja kyllä se vastaukseksi röyki jostain minulle, mutta kun minä en ymmärtänyt sen kieltä, jäi vastaus minulle epäselväksi.

Niin tein sitten raskain mielin viimein päätökseni. Jätin Nasu-possusen pois siunattavien, suojattavien ja varjeltavien luettelosta. Se otti koville. Iltarukoukseni luettuani mietin kauan aikaa vuoteessani, tulisinko sittenkin vielä jälkikäteen Nasun luetteloon. Armahtava uni sitten ratkaisi tuon sisäisen painini, ja seuraavana iltana oli jo helpompaa.

Ja sitä minä en kerro, vaikka sen muistankin, miltä minusta tuntui, kun eräänä joulukuun päivänä kelkkamäestä kotiin tultuani näin Nasu-possusen roikkuvan takajaloistaan liiterin kattohirressä. Kun itkettää vähän vieläkin.

Eivät ne niin helppoja ole olleet nuo pikkupojankaan rukoushommat.

Joulun valot ja varjot

Sisältä
ruudun läpi
risti lumessa
Enkelin kuva
lapsen mittainen
putoava hiutale
Ikä jäänyt iholle
Valon takana
tähti
ikuisuuden silmänisku
Lapsi kysyy:
Onko nyt huomenna
Sytytän kanssasi
muistojen kynttilän:
lämmin käsi
poskellesi.
Hyvää Joulua!

Topi Aava



Jouluni 1917

Olinko 5-vuotias, joulun alla tuli naapurin Anna-Liisa leikkimään kanssani. Leikimme talosilla. Hän sanoi äitinsä kertoneen joulu-ukon asuvan metsässä, suuren kuusen juurella.

Anna-Liisan lähdettyä kyselin äidiltä Joulu-ukon kodista. Äitini sanoi ettei Joulu-ukkoa ole olemassa, se on vain hauska leikki. Joku panee päällensä isän nurinpäin käännetyn turkin ja sitoo sen kassakalla. Jalakaansa hän panee huopatossut tai pitkät saappaat, käsiinsä koirannahkarukkas, parrakseen harjatuista pellavista tehdyn parran, silmälasit silmille ja Kurkjokelaisen päähänsä, selkäänsä tuohikontin tai lampsakkasäkin lahjoineen.

Näitä hyvien ihmisten lähettämiä lahjoja hän vie ihmisten koteihin. Sanoen haluavani Joulu-ukolta lahjaksi nukan. Äitini kehoitti minua pyytämään Jeesukselta nukkea. Hämärätuntia viettäessämme äitini kertoi sadun Matista ja Mustista. Sen loputtua menin ikkunan eteen. Seisoin siinä ja katselin palteitten takana kanttori-urkuri Maasalon ladon läpikulun läpi näkyvää täysikuuta. Panin pienet käteni ristiin ja sain sydämessäni: ”Rakas Jeesus, anna minulle nukke.” Olin varma, että saan sen. Sitten en miettinyt koko asiaa.

Jouluaattona pojat tahtoivat pulk-

kia. Isä oli saanut ostaa joltain ystäväkauppiaalta vehnäjuhoja, ja äiti oli leiponut pulkkia. Pojat söivät ja sitten nahistelivat kumpi sai isomman. Äiti meni eteiseen ja toi ison kopsan tavaroita. Siinä oli päällimmäisenä minulle paketti. Kun aukaisin, siinä olivat kaksosnuket. Voi sitä riemua! Emäntä Liisa Käppi oli ollut leikattavana Viipurin Lääninsairaалassa. Sieltä tullessaan oli hän huomannut lelukaupan ikkunassa kaksosnuket. Oli ajatellut ostavansa ne opettajan sairaalle tyttärelle joululahjaksi. Toinen paketti oli myöskin minulle, kova ja iso. Äitini sanoi jonkun ostaneen minulle kengänpohjanahkaa. Kun paketti avattiin, oli siinä suuri, kaunis kirja, jossa oli kovvat kannet. Se oli Heikki-herran kesäretki, sarja seikkailuja. Heikki rouvansa, tyttärensä, poikansa ja mustan mäyräkoiran kanssa retkeilivät. Heille sattui monta kiintoisaa tapausta. Kirjan oli lähettänyt opettaja Matti Valkonen. Sain veljeltäni valkoisen keltakuvioisen huivin, se täytyi saada heti päähän. Isä sai merenruokopuikoilla neulotun punaisen kaulaliinan, jossa oli vihreät raidat. Äidilleni isä oli saanut joltakin kauppiaalta leninkikankaan, joka oli harmaa, mustakuvioinen.

Jouluaamuna tuli Armas Maasalo hevosella meille, hakemaan minua

kanttorilaan. Päälleni pantiin kappi, jossa oli yksi suuri nappi; sanoin sitä härän silmäksi. Päähäni pantiin uusi huivini, sitten Armas kantoi minut rekeen ja vei kanttorilaan. Hän kantoi minut salin sohvalle istumaan. Vieno ja Tyyne tarjoilivat minulle kotitekoisia makeisia ja piparkakkuja. Armas soitti pianolla joululauluja, ja tyttöjen ja Uskon yhdyttyä joukkoon he lauloivat yhdessä. Armas kuoli musiikin professorina Helsingissä.

Joulupäivän iltana tuli Ala-tenkasen Helena meille. Nähtyään nukke- ni hän sanoi: ”Anna toinen meidän Elsalle, niin saat kilon voita.” Sanoin isän tuovan voita, en anna nukkeani. Äitini huomautti ettei isä voi tuoda voita, kun voit menee kulasseille, anna vai nukkesi. Sanoin: ”En anna, eivät äiditkään anna lapsiaan.” Jonkin ajan kuluttua oli meillä yötä kerjäläistyttö. Äiti kuiskasi illalla korvaani: ”Lähetä Marjatta-nukkesi kerjäläistyön pikkusiskolle.” Kauhistuin ajatusta, miksi juuri Marjatta, miksi ei Sirkka? Mietin yön asiaa ja aamulla annoin Marjatan kerjäläistytylle. En leikkinyt enää punatukaisella Sirkallanikaan. Nyt ymmärän, että äitini kasvatti minua luopumaan kaikesta rakkaasta, jota olen joutunut tekemään usein.

Petäjävedellä 30. 10. 1994
Meeri Weissel

Tonttujen kiireet

*Tontut ne juoksee, kurkkii ja hääää
joulu on kohta — voi sitä kiireen määrää.
Mitä veis lapsille kilteille heille,
mitä jos nukan sais tyttönen Minna,
lahja vois ihan mieluinen olla.
Vilille voi kai legoja olla,
tai keinuva heppa, tai kirja tai molla.
Pulkka on lastattu, poro on eessä,
joulupukki istuu jo valmiina reessä.*



*Matka saa alkaa, ilta on aaton,
kuusi jo kauniina loistaa ja tuoksuu.
Kaikki on valmista, juhla on aaton.
Pukki vain puuttuu: saisi jo tulla.
Mitä siellä kuuluu — kellot jo kilkkaa,
koputus oveen, voi miten jännää.
Nyt sieltä tullaan, parta on jäässä
iloiset silmät ja karvahattu päässä.
Lahjoja, lahjoja pussissa pukin.
Nyt alkavi touhu ja lahjojen jako!*

Mimmi

Joulunkellot

Joulunkellot rauhaa rakkautta soivat
ihmismieliin lämmön hellyyden ne toivat
Hiljaa kuunnella jos joulun rauhaa voisi
ystävillään kaiken rakkauden soisi
unhoittaen arkimurheet pois
silloin meillä aito joulumieli ois

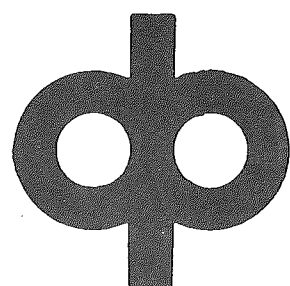
Lilja



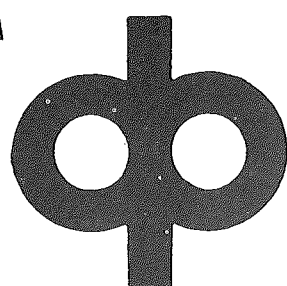
VALOKUVA-ALBUMEISTA



Talvista tyylikkyyttä Sakkolassa 1915. Kuvassa Elsa Kekki, Annu Kurikka ja Rissanen, jonka etunimi ei muistu kuvan lähettäneen Sirkka Kuupon mieleen.



TÄMÄN PÄIVÄN PANKKIPALVELUA
— PERINTEISIIN NOJAUTUEN —
TAMPEREELLA JA YMPÄRISTÖSSÄ
TAMPEREEN SEUDUN
OSUUSPANKKI



KUOLLEITA

Siskokset Anna Maria Eeva syntynyt 30. 6. 1903, kuoli 31. 10. 1994 ja Emilia Eeva syntynyt 19. 5. 1905, kuoli 10. 10. 1994. Kotikylä Sakkolassa oli Pannusaari. Siunattu Lempäälään, mikä oli heidän viimeinen asuinkuntansa.

Jumalan kämmenellä on vanhus-ten hyvä nukkua. Hyviä tätejä muis- taen, kiittäen, ikävöiden

Olga ja Arvi-veljen lapset ja las- tenlapset perheineen.

Aune Kyllikki Juhon tytär Naskali (synt. Sakkolassa 8. 12. 1915), kuoli Keravalla 11. 8. 1994. Hänen pitkäaikaisin kotikylänsä oli Haitermä. Suvannon Seutu-lehdes- sä 4/94 oli kirjoitus hänen rippikou- lumuistoistaan. Hän muutti jo ennen sotia ensin Viipuriin, Helsinkiin ja Keravalle. Hän teki mittavan työn helluntaiherätyksen sanoman levittä- jänä, mm. puhelimitse tehtävän sie- lunhoitotyön käynnistäjänä Helsin- gin seudulla. Hoitaessaan itse yli kymmenen vuotta halvaantunutta si- sartaan hän pommitti viranomaisia monilla omaishoitoa koskevilla aloit- teilla, joista monet johtivatkin nykyi- sin lailla määrättyihin käytäntöihin. Aune haudattiin Hattulan vanhalle hautausmaalle 25. 8. 1994.

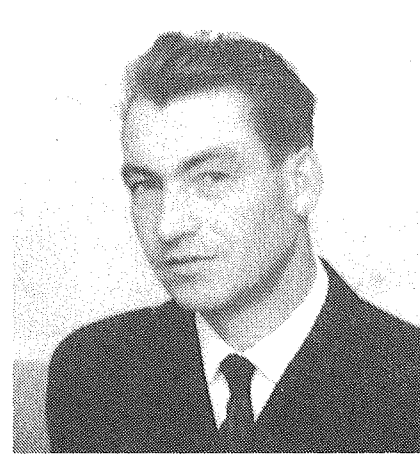
Siiri Lamppu o.s. Nuora synty- nyt 19. 6. 1916, Sakkolan Petäjärvel- lä, kuoli 10. 10. 1994 Lempäälän Himminkodossa.

Siunaamisen toimitti 22. 10. vaina- jan poika, kirkkoherra Pertti Lamp- pu Tuusniemeltä. Muistohetki vietet- tiin Lempäälässä omaisten ja ystä- vien kera.

Hilma Komonen o.s. Valtonen syntynyt 7. 10. 1908 Sakkolan Hai- termaassa, kuoli 2. 10. 1994 Ääne- kosken vanhainkodissa.



Unto Emil Kiiski, syntynyt 29. 8. 1931, kuoli 14. 7. 1994. Unto Kiis- kin vanhemmat olivat Anna Maria o.s. Lamppu ja Johannes (Juho) Kiiski Riiskasta, viimeinen kotipaik- ka Punkalaidun.



Reino Henttonen, syntynyt 8. 9. 1924, kuoli 11. 9. 1994. Reino Henttonen oli jatkosodan veteraane- ja (IV/RTR 3), hänen kotikylänsä Sakkolassa oli Vilakkala, viimeinen kotipaikkansa Alastaro.

Älä halveksi

Älä halveksi vanhuutta lapsönen, kun elosi keväässä kuljet. Kun ylväänä tietäsi astelet, miksi vanhoilta hymysi suljet?

Älä halveksi vanha ei nuoruuttasi vie, elo riistää sen hiljaa sulta. On kerran sun eessä myös vanhuu- den tie, kerran sinutkin peittävi multa.

Sama multa sun peittää kuin vanhuk- sen joka arkana tietänsä astuu. Ja kerran halveksittuna myös sinun silmäsi kyyneliin kastuu.

Hän kerran kuin sinäkin karkeloi, samat ylvähät aatokset kantoi, mut elämä ryppyjä kasvoinhin loi ja hopeat hiuksiinsa antoi. Älä halveksi hymyile kaikille olet silloin kaunein kaikista, kun vapaana katseesi kannat, jos nuori tai vanha käy vastahas, saman hymyn jos kaikille annat.

Eräs ystävä joukostamme kertoi tä- män runon minulle.

Jouluterveisiä
Arvo Meskanen

SEURAAVA SUVANNON SEUTU

ilmestyy helmikuun alulla. Lehteen 1/95 tarkoitettu ai- neisto toimitukseen viimeistään 10. 1. 95 mennessä.

VIOSIA TÄYTTÄ- NEITÄ

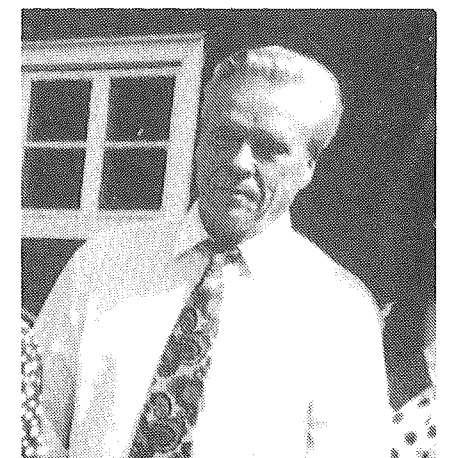


70 VUOTTA täytti Punkalaitumel- la 17. 11. 1994 Eino Emil Kuis- ma, syntymäpaikka Sakkolan pitä- jän Valkjärven kylän Hakonotko. Kuisma otti osaa jatkosotaan JP 4 joukoissa Vuosalmella ja myös Lapin sodassa.

Nyt oloneuvoksen päiviä viettävä Kuisma on ollut luottamustoimissa Punkalaitumen kunnassa, veteraani- työssä, toiminut Karjalaseuran rahas- tonhoitajana sekä on varajäsen Su- vanto-Säätiön valtuuskunnassa.



60 VUOTTA täytti 5. 10. 1994 Senja Inkeri Kallionpää o.s. Sikanen Punkalaitumella. Hän on mm. innokas Lapinkävijä, kutoja, käsitöiden tekijä... Urheiluseura Punkalaitumen Kunnossa hän on toi- minut eri tehtävissä yli 40 vuotta. Senja Kallionpään vanhemmat olivat Rosa o.s. Niukkanen ja Emil Sikanen Valkjärveltä. Kuvassa mukana tyttä- rentytär Tiina.



70 VUOTTA täytti 26. 7. 1994 mv. Teuvo Kurikka Punkalaitumella. Jatkosodassa RTR 14:ssä ja 409, Kev. Pstristossa etäisyydenmittaajana pal- velleen Teuvo Kurikan kotikylä oli Röykkylä.

Isänmaalle

Oi maamme kaunis Isänmaa
— Suomi, tuhatjärvineen
seestynein salmin, saarin ja niemekkein.
Sa uljas, pieni kansamme, urhoollinen;
taistellut oot ain' vapauteen.
Sa Suomenneito uljahin,
ain' kansamme rakas Äiti oot.
— Vapaa, vaik' haavoittuen.
Et lannistunut ikeen alle,
Sa suurten maiden vierahain.
Siniristilippu, sa vapaana hulmuten,
alla taivahan kannen sinen;
yllä hankien valkeain,
huurteist' puiden kimaltain.
Auringon kilon luodessa säteitään.

Sankarvainajat, siunattu maahan, Isänmaan.
Uhranneet henkensä, puolesta rakkaan Synnyinmaan.
Vaimot, äidit, siskot jäivät itkemään,
lapset oottivat isäänsä — luokseen palaamaan.
— Ajast' aikaan havahtuivat — kaipaamaan.
Suomen salskeat sotilaat, lotat, vihersisaret
taistelitte Suomelle Itsenäisyyden.
Useimmat menettäen terveytensä, haavoittuen
Isänmaata ja kotikontuja puolustaen.
Te teitte sen. Kiitos. Suomi vapaa on!
Kiittäkäämme siitä, Herraa Jumalaa.
Luoja varjelkoon ain' kansaamme pientä,
— maataamme, Isänmaa.
Jumalan siunaus langetkoon päällemme,
rakkaan, vapaan Synnyinmaan.

Pentti Kaunisto
Tampere

SUVANNON SEUTU

ilmestyy vuonna 1995 8 kertaa, tilaushinta 70:— Tilaa omaksi tai lahjaksi!



Välähdyksiä elämän varrelta



80 VUOTTA täytti 6. 11. 1994 Punkalaitumella Aune Emilia Ahlqvist o.s. Kuparinen. Aune Ahlqvist on syntynyt Riiskan kylässä tunnetun sakkolalaisen kirjailijan Aleksanteri Kuparisen (kirjailijanimeltään Aava) ja vaimonsa Helena 3. lapsena. Hän on saanut sukuperintönä harrastuksen runouteen ja kirjallisuuteen. Harrastusten kohteina on olleet Lotta-, Martta- ja karjala-seuratyö.

Juhannusnumerossa kerroin kannoista. Silloin kun Esko Kallonen pyysi sitä kertomusta, oli hän myös kiinnostunut Metsäpirtissä olostani.

Lähes viisi vuotta vietin Metsäpirtissä. Viihdyin hyvin rajan ja ”Karjalan meren” maastoissa. Kesäisin vietin vapaa-aikani Saaroisten rannassa ainoan omaisuuteni kanoottiin kanssa. Talvisin hiihdin paljon, Riiskassa kävin usein. Meren jäälläkin hiihrettiin. Aina joku kaveri löytyi.

Rannassa sain ystäviä vanhoista kalastajista. Oli siellä paljon nuoria. Arvostin heitä suuresti, kun monta kertaa näin Laatokan myrskyisenä. Sinne lähtivät aamuvarhaisella lohiverkoille. Monenlaista pukutusta kuului kauas rannasta lähtiesä ja palatessa. Joku jäi palaamatta. Murhemielinen valtasi asukkaat silloin.

Kesä meni, meni talvi, jälleen kesä. Yksi merenkävijä uskalsi tulla kanoottiini, kun oli tyyni, kaunis ilta. Tuli toisenkin kerran.

Juhannuksena -39 soi Metsäpirtin kirkossa Mendelssohnin hämmärrä. Alttarille asteli Laatokan tuulten aha-voittama kalastaja osuuskaupan Aune rinnallaan.

Nuori pastori, Eino Vauramo, oli ensimmäistä kertaa virantoimituksessa. Jumalan kasvojen edessä, kirkon täyteen seurakunnan läsnäollessa luvattiin rakastaa myötä- ja vastoin-käymisissä. Kirkkokuoro lauloi Eino Sepän johdolla.

”... ja jos ain et ilonteitä heitä viettä tahdokaan...” Tämä virren säe jäi kummasti soimaan ajatusmaailmani uumeniin.

Mitäpä meillä murheita? Kaksi nuorta ihmistä, hämmätkäälläkin käytiin Valamossa asti.

Syys saapui. Outo tunne valtasi rajan asukkaat. Työpaikka suljettiin, sota alkoi. Metsäpirtin lottia kokoon-

tui Käkisalmeen. Lyyli Hämläinen puheenjohtajana järjesteli meidän olojamme.

Itsenäisyyspäivänä oli Taipaleessa kova taistelu. Metsäpirtin osaston autonkuljettaja tuli kuorma-autolla Käkisalmeen. Me olimme jo ehtineet käydä sairaalassa katsomassa onko tuttuja. Oli Salokylän poika ja Tapparin vartiopäällikkö Karonen. Hän pyysi viemään kavereille terveisiä.

Automies sanoi meille, että joku saa lähteä hänen mukanaan, Metsäpirtin osasto on levossa Vilakkalassa. Viedään postia ja paketteja.

Minä lähdin. Hämmästyvässä joulukuun illassa olimme Vilakkalassa. Kuupon Toivon lähimetsikössä oli tuttuja miehiä. Siinä he seisovat vakavina puoliympyrässä. Kapteeni Reino Inkinen puhui. Hän luetteli siinä tuttuja nimiä, sanoi että moni parhaimmista on poistunut joukostamme. Menin kapteenin luo ja sain, että Tauno Karonen lähetti teille kaikille terveisiä. Kapteeni Inkinen pyysi minua kertomaan ne.

Suru ja ilo valtasivat mieleni. Mieheni ja veljeni olivat elossa.

Sain yökortteerin Kuupolla. Siinä majailivat kapteeni, pastori ja Kauko-veljeni. Kirjeitä laativat, ne alkoivat usein: ”Raskas velvollisuuteni on ilmoittaa...”

Aamulla pääsin katsomaan teltoille ja kaivettuihin suojahautoihinkin kurkistin. Yhtäkkiä alkoi tulla ammuksia. Miehet juoksivat, Martti maastoutui ison kuusen taakse. Siinä me maattiin lumella, sirpaleet lentelivät. Takilleni putosi aivan kuuma sirpale, viskasin sen metsään. Mantelin helmat vilahtivat ohi, siinä juoksi seppä-Oskari. Oman kylän seppä Saaroisista, juoksi viimeisen juoksunsa.

Iltapäivän hämmärrässä lähdin pyö-

rällä polkemaan Kover’ojalle, sain tunnussanan turvakseni. Siitä tykkietä Saapruun. Yksi tarkastus oli matkalla. Tuli mieleen: ”... ja jos ain et ilonteitä...” Huokaus nousi korkeuteen. Käkisalmeen saavuini pyörin kuorma-auton lavalla.

Pyhäjärven Pöhlössä oli meitä lottia töissä. Ensin keitettiin Lappalaisen saunapadassa ruokaa työvelvollisille. Sitten Pyhäkylässä Montaanilla paistettiin hapanlimppuja. Joka aamu lähti hevosmies viemään leipälaatikoita Taipaleeseen päin.

Vuosi -41

Monenlaisten vaiheiden jälkeen olin Etelä-Pohjanmaalla. Sain kirjeen Haparaisista. Juho-eno ja Katri-täti olivat viettäneet joulunsa Haparaisissa Kiiskin Juhon ja sisarien kotona. Olivat iloiten veisanneet siellä jouluvirret ja kiittäneet Taivaan Isää kodista. Heidän kotinsa oli pysyvässä, mutta siellä piti jotain korjauksia tehdä ja siivota. Kirjeessä oli pyyntö, että tulisinko minä heitä autamaan. Heillähän ei ollut omia lapsia. Monenlaiset ajatukset pyörivät mielessäni. Näinkö kohtalo kuljettaa ihmistä?

Otin yhteyden Marttiin Äänislinnaan. Lomallaan hän kävi Kekkilässä. Enoli maannut uunin päällä turkkeineen, hella oli epäkunnossa. Kyllä siellä apua tarvitaan, sanoi hän.

Talvella -42 olin junassa menossa Sakkolaan. Viiksanlahdessa tapasin Manu Tenkasan. Sain hevoskyydin Karholaan. Toisena päivänä lähdin hiihtäen, reppu selässä, lanttupiirakka tuliaisina, enolaan. Kääntyessäni Purpuasta Kekkilän tielle kuulin puhetta metsästä Suvannolta päin. Joku sanoi: ”Tuolla hiihtää nainen yksin.” Lisäsin vauhtia. Siinä ajattelin: ”Keväällä -35 lähdin Kekkilästä Metsäpirttiin linja-autolla onneani etsimään. Seitsemän vuoden jälkeen palaan hiihtäen jälleen samaan paikkaan.”

Lähes kaksi ja puoli vuotta kului. Kesä oli kauneimmillaan, tuvan

seinät oli paikattu, sauna saatu kuntoon. Yhden kerran ehdittiin Ylä-Talon naisten kanssa kantaa sairas eno saunaan.

Lissu-tamma seiso ja odotti kuorma rattaillaan. Ake Ruottunen tuli. Otin ohjekset, Ake hoiteli lehmät perään. Noustessa hiekkamäkeä Lopsen Pekolle päin seisahdettiin. Loin katseen Suvannolle, tuli mieleen sanat Hilja Haahden Tuhlaajapoikarunosta: ”Oi metsät, lehdot mun lapsuusaikani armaan, nuo nurmet muistan, vainiot tunnen varmaan.”

Ake itki.

Lähdettiin, otettiin Aken lehmät Muisto ja Mansikki mukaan. Sitten liityimme pitkään jonoon maantietä. Tuttuja olivat kaikki.

Sinne jäivät Purpuan hiekkiaan leppämaan enoni ja esikoistyttyremme.

Kun suljen silmäni, niin vieläkin näen edessäni väsyneitä katseita, kovat kärrynpyörät jyräävät hiekkatie-tä.

Siellä vilahtavat keskenkasvuiset Kiurun kaksoset, lammas seuraa heitä joka askeleella. Jyrkässä käänteessä kaatuu Kiiskin Helmin Tilsa-hevon kärryineen. Porsaslaatikko ojas-sa, Lean lehmä poikii.

Kahden viikon vaelluksen jälkeen erosimme Aken kanssa Rautalammi-

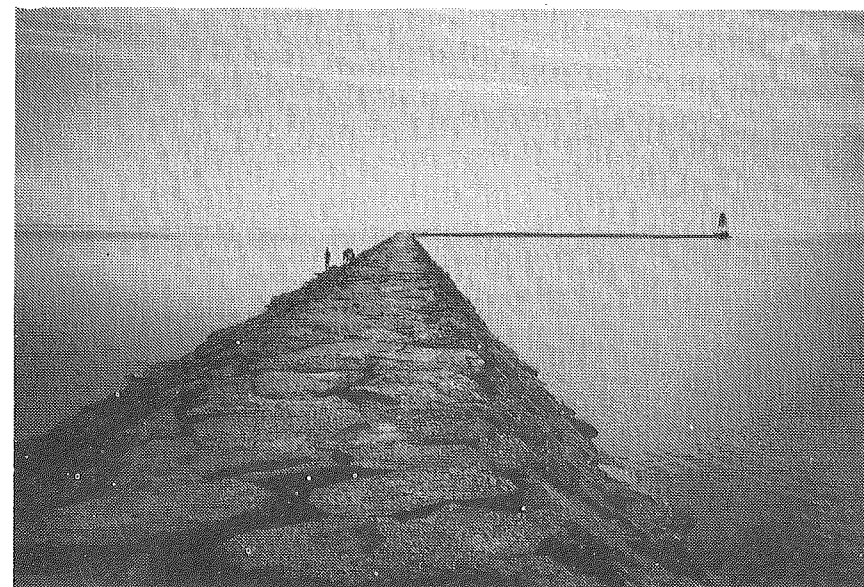
la. Siunaten muistan häntä. Ake osasi suhtautua ihmeen valoisasti joka tilanteeseen matkalla.

Yksin ollessani ajatukset ovat vain seuranani. Nytkin kyselen, että olivatko nämä elämäni tapahtumat merkittynä tähtiin. Pitikö juuri minun olla lähellä silloin, kun enoni kuoli. Hän pyysi, että hakisin Aleksanteri Leppäsen heille, puhui Suuresta Ehtoollisesta, jossa tavataan. Pidän enoa kädestä, puhe heikkeni, siinä hänen kätensä herposi. Kaksikymmentä vuotta kului. Istuin Katri-tädin vuoteen vieressä, pidin kädestä. Luin siinä ”Muukalaisen kotielämä” -kirjasta Raamatun sanoja. Tuli lause: ”Vaikka äiti unohtaisi lapsensa, en minä sinua hylkää, sanoo Herra, sinun armahtajasi.” Silloin täti nykäisi kädestäni, henkäisi viimeisen kerran.

Punkalaitumen Roukanmaassa Kitusuon tuntumassa viettää elämänsä ehtoota entinen kalastajan vaimo.

Suuret koivut, kuuset ja kolme sulkapetäjää vartioivat kotiani, ei näy naapurin valoa. Joku erämies metsänkävijä viivähtää tarinoimassa. Olen saanut täältä paljon ystäviä. ”Tärkeitä ihmissuhteita ei kerätä, ne annetaan”, on joku sanonut.

Aune Ahlqvist



Näin kaunisti oli Saaroisten satamassa kesäkuussa 1994.

Lapinlahtelaiset muistelivat kotiseutuaan

Sakkolan Lapinlahden koulupiirin väki jälkikasvuineen piti kyläpäivän-
sä syksyllä Punkalaitumella. Vuon-
na 1980 aloitettu kylätoiminta ko-
koaa yhteen viitisenkymmentä hen-
keä parin vuoden välein.

Kyläpäivien vetäjänä toimiva Eino Patja kertoo, että evakkoon lähties-
sä Lapinlahden koulupiiriin kuului
250 henkeä. Kylä ei ole muistoista hä-
vinnyt, ja elossaolevat henkilöt jäl-
kipolvineen pitävät edelleen yhtä.
Siirtolaisasutuksessa suurin osa ky-
län väestä tuli Punkalaitumelle, joi-
takin perheitä sijoittui Lempäälään.

Seuraavaa kokoontumista pohdit-
tiin jopa Lapinlahteen vuodeksi
1996, mutta päädyttiin kuitenkin
Kanteenmaalle, missä tapaaminen
nytkin järjestettiin.

Timo Patja luki edellistapaamisen
jälkeen poisnukkuneiden nimet, kei-
den muistoa kunnioitettiin hetken
hiljaisuudella.

Yhdistyksiä riitti Lapinlahteenkin

Reino Söder puolestaan kertoi Lap-
pinlahden yhdistystoiminnasta. En-
nen sotia kylässä toimi kahdeksan
yhdistystä; kolme taloudellisia yhtei-
söjä, kolme aatteellisia ja kaksi
maanpuolustuksellisia.

— Valistuksen ja tiedon kaipuu
synnytti yhteisöjä hankkimaan ja ja-
kamaan tietoa sekä kehittämään
paikkakuntaa. Taloudellisten yhteisö-
jen myötä Lapinlahdellekin tuli
Osuuskassa, Osuuskauppa ja Sonni-
osuuskunta.

Näiden rinnalle tuli myös sivistys-
sellistä toimintaa torjumaan henkis-
tä joutilaisuutta ja vaikka ”yöpjät”
tekivätkin kolttosiaan, pääsivät nämä
aatteelliset yhdistykset alkuun.



Valokuvien alkuperän selvittäminen käy hyvin kyläjuhlilla, yhteistuumin.

— Näin Lapinlahdellekin tuli sit-
ten Sakkola-Lapinlahden nuorisoi-
seura, urheiluseura Jäntevän kylä-
osasto ja marttayhdistys.

Marttayhdistys toimii edelleen
Punkalaitumella Oriniemen marttoi-
na.

— Maanpuolustuksellisia yhdis-
tyksinä Lapinlahdella toimi Suojelus-
kunta ja Lotta Svärd -yhdistys.

Elämänasennetta nuorelle polvelle

Vanhoiden valokuvien katselu oli
kyläpäivän tärkeä ohjelma-
numero. Lapinlahden ihmisistä, maisemista ja
tapahtumista on säilynyt runsaasti
kuvia, mutta varsin monista puuttuu
merkintä siitä, mitä kuva esittää. Yh-
teistilaisuudessa tunnistaminen sujuu
parhaiten.

Evakon poikana Timo Patja puhui

nuoremman polven edustajana.

— Minun ikäiseni, turvatuissa ja
vakaissa oloissa kasvanut ei osaa edes
kuvitella, miltä teistä on täytynyt tun-
tua ja kokea tuo kaikki. Lama, josta
nyt puhutaan, on varmaan teidän ko-
kemustenne rinnalla suhteellisen vä-
häinen asia, arveli Timo Patja.

Hän totesi isänsä vanhimman vel-
jen, Sulo Patjan, olleen karjalaisen
elämänmyönteisen asenteen hyvä
edustaja.

— Hänen suhtautumisensa asioi-
hin oli tyypillisen karjalainen. Hän
ei valittanut eikä ääneen murehtinut
harmejaan, vaan tyyneesti otti vastaan
elämän sellaisena, kun se hänen osal-
lensa tuli.

Timo Patja totesi karjalaisuuden
merkitsevän hänelle veren perintöä,
heimoa johon kuulua, vaikka asui
missä tahansa ja ilman omakohtaisia
kokemuksia Karjalasta.

Metsäpirttiläisten perhe ja suku kohtasivat

Metsäpirttiläisiin syystapahtumas
Kauhajoella olliit lapset ja lastenlap-
set, siis vunukat, ilahuttamas meitä
isovanhempiä, tätä uutta sukupolviä
on kaivattu mei keral. Luonto näytti
ne syksyist harmuat kasvuose, mut
siit huolimatta Sotkan Kestpirtti tul
täytie metsäpirttiläisiin huastelemmua
ja muistelemmua.

*Eipä mene mielestäni eikä muistoista
murene armias ihana aika, jona
lauloin ollen lassa, pikku piikana vi-
sersin, ilolla ihanan linnun, leipojai-
sen leikitsevän, tuolla pilvien povel-
la, vapa'ana, vaivatonna.*

Nämä säkeet Kantelettaresta Julia
sano alkusanoiks tervehykses. Met-
säpirttilaulu lauletti kaik yhes. Ter-
vehdyspuheen pit Hilikka Keski-Nisula
hiä niät on Metsäpirttikerhon pu-
heenjohtaja. Lauri Sutelainen lauloi
Metsäpirtin muistolle ja Pyhä Karja-
lan maa säestäjänään Heikki Keski-
Nisula. Martti Peltonen luki tapah-
tumia Metsäpirtistä ennen sotaa il-
mestyneestä lehdestä. Oman runokir-
jansa tuotantoa esitti Elsa Tuokko-
Tauriainen. Muistoja Metsäpirtistä
kertoi Aino Yli-Kortesniemi oman äi-
tinsä Ida Tuokon kirjoittamassa ru-
nossa.

Karjalaista runolaulantaa esitti
Lauri Sutelainen. Viljo Suokas ker-
toi ajatuksiaan Karjalan palauttami-
sesta, Baltian maiden itsenäistymises-
tä ja Saksan yhdistymisestä.

Karjalan kannaksella vieraillessaan
hän oli haastatellut useita nykyään
siellä asuvia, joiden yhteinen toive on
päästä sinne omille kotiseuduilleen
joista heidät on tahtomattaan pois
reväisty.

— Ei Karjalaa kerralla rakenneta,
vaan ajan kanssa ja se työllistäisi ra-
kentajat, honkametsät olisivat val-
miina odottamassa Karjalan jälleen
rakentamista. Näitä asioita ei voida
rahassa mitata, niillä on suurempi
vaikutus yhteiseen isänmaahamme.
Suurempi voima on taustalla ja koet-
taa aika joilloin Karjalan heimo pa-
laa kotiseudulleen. Kaikki suuret asi-
at ovat Korkeimman käsissä, joka voi
tuoda niihin vastauksen.

Viljo Suokas toivookin, että kai-
kella ystävyydellä Karjala-asia saisi
päättäjät ottamaan asian esille. Toi-
votaan, että tällainen suuri asia to-
teutuu ja lähettäkäämme Viljo Suok-
kaan tavoin jokaisessa iltarukoukses-
sa ylös viesti meille Rakkaan Karja-
lan puolesta.

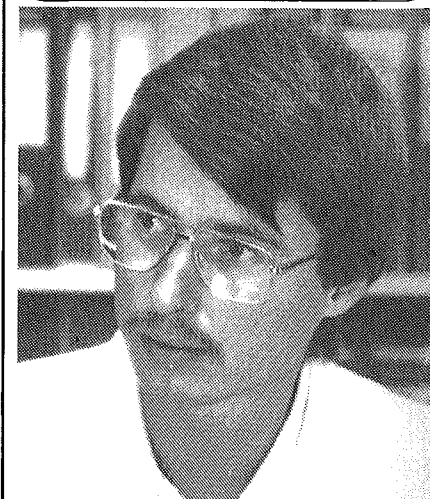
Metsäpirtti valokuvanäyttelyyn
siirryimme vielä kuvien avulla muis-
telemaan elämää Karjalassa ja löytyi-
hän sieltä monen rakas kotipaikka,
äiti tai isä, isovanhempiä, työtapoja,
kauniita maisemia ja niin monta asi-
aa, jotka saivat kyynelleet silmiin.
Martti Peltonen laajalla kuvakokoel-
mallaan ansaitsee metsäpirttiläisten
kiitokset.

Haikain mielin lähdimme kotimat-
kalle. Oli monta rakasta ystävää vuo-
sien jälkeen tavattu ja aika vain jäi
liian lyhyeksi.

Julia Keski-Mäenpää,
Laihia

Kirjoittajan isä Väinö Vulli on Sak-
kolasta, Rökkylän kylästä.

Väitöksiä



Tekniikan lisensiaatti Antti Hynnä
Lempäälästä väitteli 2. 12. 94 mate-
riaalitekniikasta Tampereen teknilli-
sessä korkeakoulussa. Väitöskirjan
aihe oli ”Oksididispersiolujitetun su-
perseoksen MA 760 väsymiskäyttä-
ytyminen korkeissa lämpötiloissa”.

Vastaväittäjinä toimivat professo-
ri Vittorio Regis ENELCRTN:n ma-
teriaalitekniikan laitokselta Italias-
ta ja tohtori Mohinder Malik Luft-
hansa AG:sta Saksasta. Kustoksena
oli professori Pentti Kettunen Tam-
pereen teknillisestä korkeakoulusta.

Antti Hynnän vanhemmat ovat
molemmat kotoisin Sakkolasta: isä
Tauno Hynnä Haparaisista ja äiti Ei-
la Hynnä os. Kurikka Sakkolan Kar-
holasta.

Perhejuhlia? Suruviestejä? Valmistuneita? Syntymäpäiviä?

Kirjoita tiedot
Suvannon Seudun
toimitukseen, osoite

Rautasema
37550 MOISIO
puh. iltaisin 931-748 448

Jouluniloa sydämiin

Toivokaamme, että sydämissämme asuisi joulun ilo, joka säteilisi ympärillemme rauhaa, rakkautta, lämpöä ja hyvää tahtoa.

Mimmi

Kun joulun valot kirkkautta hohtaa, on ihmismielet silloin rakkautta tulvillaan, ja enkelkuoro kiitosta myös laulaa. On seimen lapsi meille syntynyt.

Mimmi

Väitöksiä



— Miu minjain Sirpa Koirane väittel tohtoriks pohjoismaisist kielist Tukholmas 26. 9. 1992 ja promovoi tii Tukholma kaupungintalol vuotta myöhemmi. Nyt on sit viimei saat hattukuvat, kirjoittaa

Eeva Koiranen

Lempäälän sakkolalaisia

Poikavuosien muistoja Vuoksen varrelta

Ollaan poikia vuoksen varrelta — näin laulussa lauleskellaan. Samaa Vuoksen vartta on Suvanto ja jatkeena joki Taipaleen. Sieltä, samaa sukua lienette myös te nuoremmat lukijat.

Palaan tässä menneeseen kaivellen muistilokeriota ja kertoillen vuosikymmenten takaista elettyä tarinaa tuolta Taipaleen joen ja Suvannon rantamilta. Oma tunnelataus pakostakin syntyy, kun palaa ajassa taaksepäin, varsinkin sinne taakse jääneisiin maisemiin.

Taipaleen muistot

Monta ilmettä ollut on Taipaleen, luonto kaunis ollut on katsella sen, Sykettä elämän, joki tuossa, ja Laatokka. Sykettä elämän ennen, kunnes sota muutti maiseman pyyhkäisi pois kylät, Kirvesmäen, Terenttilän, Taipaleen, kaiken muunkin muutti, väki väkisin pois ajettiin vihollisen sotajoukoin. Jäi vain joki ja Koukunniemi. Nyt entistä on vain virran juoksu, muoto maiseman. Silti oudon tuntu, vaikk' ois siellä ennen ollut, käynyt.

Vaikk' kesti Taipale silloin, kulutti se puolustajat, jotkut säästi, monet kuolon yöhön sorrutti. Mutt ajan saatos aukeni kaivannoista kaivetuille, muistoristi, muistuttaapi jälkeenhille ja myös heille, polville nuoremmille, ajoista pahoista paljon, puolustajista Suomen, jotka silloin sinne jäivät, joil' ei paluuta synnyinseudun multiin tulla, elämänsä antaneina puolustaa Taipaletta, Suomen kaakkoista kannasta.

Yllä kuvatuin ajatuksin voisi luonnehtia Taipaletta, josta meille tämänpäivän kotiseutukäyntien yhteydessä

on muodostunut kunnianosoituspaikka. Kunnioittaaksemme heitä, joilla ei silloin paluuta ollut, kuin myös heitä, jotka säästyivät pahimalta.

Joillekin Taipale voi olla historian sa ansiosta ylitsepääsemätön, mystinenkin paikka, jossa on käytävä. Joillekin voivat vanhat, pahat muistot muodostua ylitsepääsemättömiksi. Vaikka kaipaus kalvaa, tahto estää mennyttä näkemästä, kaipaamasta ryöstettyä, omin luvien otettua.

Poikien leirillä

Tässä pojan nuoren silmin nähtyä, tuonnoin tunnusteltua 50 vuoden takaista Taipaletta, ripaus varrelta Suvannon, vaikka teille nuoremmille jotka siellä ootte käynyt, kuin myös teille, joille vain on se nimi tuttu.

Vietetty viikko Taipaleen maisemissa, ennen talvisotaa jätti tunnon vireän tuntuista kyläyhteisöstä. Kirvesmäki, — Terenttilä, — Taipale, lautalla Pärssisen kauppa- ja limonaditehdas, hienossa maisemassa oleva koulu Terenttilässä, koulun kenttä ja kilpajuoksut.

Oli leiripäivät, kolmen pitäjän poikia leiripäivillä. Ohjasi ja kilpailutti meitä liikunnallisuudesta tunnettu Terenttilän koulun opettaja Leo Blummendahl, jonka oppilaat kuin myös naapuri koulupiirinsä Vilakkalan koulun opettaja Veikko Lehtosen oppilaat olivat yleensä pitäjänsä parhaita niin hiihto- kuin kesäurheilusakin — ottaen myös mittaa usein toinen toisistaan.

Koulun paikka joen läheisyydessä noin 500 metriä lautan suuntaan, siitä mistä Vilakkalasta päin tuleva tie kääntyy Kirvesmäen, ja Koukunie-

men sunntaan. Sanoivat Kemppilän koskeksi sitä kohtaa joessa. Kuten sanottu poikia Raudusta, Metsäpirtistä, kaikkiaan yhteensä 30—40 majoitettuna koululla. Meitä Sakkolan poikia oli kaikkiaan kymmenkunta.

Matka tullen menen tehtiin laivala Virkin rannasta Kirvesmäen laiturin, joten seilattiin Suvanto ihan sen alajuoksulle asti. Reppumme ja muut kantamuksemme saimme kuormaan ja taivalsimme parin kilometrin matkan laivarannasta koululle jalan. Ohjaajista jäi mieleen edellämainittu opettaja Blommendahl, Riiskan opettaja Vähämäki, mukanaan kaksi valkiapäistä tyttöään, Metsäpirtin Santeri Viskari, kuin nimeltämuistamaton Raudun poikien johtaja.

Mukana olleista Sakkolan kirkonseudun pojista muistan ainakin Maurin, Väinön, Tatun, Ilmarin, Pekan, taisi myös Yrjö olla itseni lisäksi. Päivä alkoi aina aamu-uinnilla, olihan kesä ja lämmin. Blummendahl ohjasi porukat: "Mars mars mäkeä alas joen rantaan". Kun uimataito oli testattu, vaikka virta olikin joltinenkin, niin sinne vaan jokainen sulkellettiin Blummendahl etunenässä.

Muukin ohjelma oli liikunnallisuvoittoista, urheilua pienine kilpailuineen. Paras juoksija murtomaalla oli Ilmari Käkönen, Paukun Kaino otelulajeissa, molemmat Blommendahlin oppilaita. Meikäläisistä Pekka pärjäsi sisäjätkätyyleineen korkeushypyssä.

Retkeiltiinkin joen toisella puolen lautalla yli joen, se oli sellainen lautta jota lossiksi kutsutaan, taisi kuitenkin kulkea itsestään virran voimalla. Laatokassakin uitiin joen toisella puolella, vanhan Taipaleen linnan valleille tehtiin myös retki. Viskarin Santeri kertoi vanhan linnan vaiheista menneinä vuosisatoina.

Päivien päättäjäiset pidettiin myös, samanaikaisesti, taisi olla talkootanssit siinä Pärssisen sarraimessa. Sitäkin puolta tuli näin vilkaistua. Ei siellä kyllä juuri tapeltu, mutta jotakin suukopua siellä oli. Me pienimmät siirryimme koulun suuntaan ja yö-

puulle joittenkin Kirvesmäen poikien parissa, lähteäksemme aamulla laivarantaan ja kotiin.

Posti-Hynnällä yötä

Taipale toki se merkitsi muutakin, tuolloin monille Sakkolan kylille, kuten nuo muhkeat liete pellot. Eloa antoivat aina, oli pouta taikka sade, saatoa kasvoivat kylien taloille monille.

Mukana Matin, tuon mainion parisniekan, kanssa pyörillä poljettiin, ympäri Suvannon kierrettiin, juuri alla talvisodan. Kirvesmäellä Ukko-sella, — Myöhäsellä poikettiin, — posti Hynnällä yötä oltiin. Hynnat kuljettivat postin Sakkolan asemalta 30 km matkan Taipaleeseen. Riis-kaan, yli Suvannon, kautta Kiviniemen, näin asioilla kuljettiin. Tuli tuksi kylät, talot, monet ihmisetkin tunnetuiksi.

Risto Jääskeläinen



Sakkolan pastori Arvo Liesmaa perheensä kanssa. Kuvan lähettäjä Arvo Käppi ei tiedä vanhan valokuvan vuosilukua.



**Talviset leikit,
metsätyöt,
puhteet pirtissä
— mitä muuta muistat?**

Kirjoita talvisia tarinoita seuraavaan Suvannon Seutuun. Postia pitää olla perillä 10. 1. 1995.



Pekka Kuupon erojaisryhmäkuva Vilakkalasta 12. 6. 1917. Etualalla istumassa m.m. Jalmari Repo ja Manu Viskari.

Muisteluksia lapsuus- ja poikavuosilta Vilakkalassa

Laatokka on tunnettu monipuolista ja runsaasta kalakannastaan laajalti. Muistikuvat ovat sentään vielä jäljellä ajasta, kun Metsäpirtin kalastajat kävivät kylässä ja möivät Laatokan kalaa. Sitä oli tarjolla moneen makuun. Heidän työstään olemme kuulleet monet tarinat sekä kertomuksin että kuvin.

Muistoista eivät ole hävinneet monet vanhempien marjastajien mukana tehdyt marjamatkat Viissaralle tai Koverojalle. Parhaat mustikka-paikat löytyivät Sahantien varrelta ennen Metsäntalven taloa Koverojalta Korpikylään mentäessä. Siellä käytiin myös jatkosodan aikana halonteossa määrättyjä kiintiöitä tekemässä.

Talven tultua muistan sen, kun Heinälammilta Mutalamille virtaava Suuroja sai jääpeitteen. Kun maat olivat nousseet ojaan ja jää oli

sopivan vahvuinen muistan, kuinka kylän pojilla oli tapana mennä ojaile nuijimaan puunuijilla mateen vonkaleita pyörryksiin. Se oli suurta huvia, kalastuslupia ei kysytty ja maistuihan se madeitekin joten kuten. Tästä tuli mieleen eräs yksityiskohta, tapaus, kun eräänä aamuna olin ojalalla Hinkkasen talon lähellä ja minuun sattui, kun joku naapuri heilautti kurikkaa niin vauhdikkaasti, että sain siihen paikkaan. Hyvä etten tainnoksiin mennyt. Olin näes keskittynyt tarkkailemaan mitä jään alla tapahtui enkä huomannut kurikan nopeaa liikettä. No, selvisin siitä melkein pelkällä säikähdyksellä.

Tuo oja ja Mutalampi olivat monesti vaaran paikka lapsille. Koulumatkalla ylitimme monesti Mutalammin heikonkin jään siitä huolimatta, että jää oli ritissyt tai jopa aaltoillut

heikkoutta.

Koulun hiihtokilpailuista muistan sen, kun Samppa oli aina ykkönen. Hän oli aivan suvereeni. Seuraavista sijoista käytiin jo kovaa kamppailua. Jonain talvena minuakin onnisti niin, että pääsin koulujen välisiin kilpailuihin Terenttilään. Se oli talven kohokohtia, se antoi itseluottamusta, vaikkei palkintosijoille yltänytäkään.

Sota oli saanut sen vaiheen, että oli päästy kotiin. Kotitöiden ohessa pääsin mukaan tukinajoon venkariksi. Tein hevostiehen hommia. Vein kuorman valtion metsästä Laatokan rantaan. Ajomatkaa oli 1–2 kilometriä. Kuorma tehtiin isän kanssa ja minä vein siis sen rantaan. Ruokatauolla eväät maistuiivat metsään tehdyillä tulilla. Eväinä oli monet leipäsiivut ja niiden välissä pannulla käristetyt sianlihaviipaleet ja pullo maistoa mieheen kostukkeena.

Nimipäiväperinne esillä Virkki-museossa Kasteessa taivaspaikka lapselle

Virkki-käsityömuuseon syyskauden tapahtumiin Helsingissä on kuulunut niin nimipäiväperinne kuin kuusenkoristajaiset.

Nimipäiväperinteestä puhui Anja Lehtinen.

— Etunimi kertoo melko pitkälti nimen haltijan syntymäajan, koska nimetkin noudattavat usein kulloinkin vallitsevaa muotia. Pakanuuden aikana lapselle annettiin isiltä peritty nimi heti ensimmäisen hampaan ilmetymisen jälkeen.

1700-luvulla tuli tavaksi, että lapselle "lainattiin" nimi joltakin pyhimyshahmolta tai raamatun henkilöltä.

— Tämä tapa säilyi 1800-luvulle saakka, kunnes kansallisromantiikka nosti kalevalaiset ja suomalaisugrilaiset nimet kunniaan. Silloin alkoi tulla Lemminkäisiä, Kullervoja, Ainoja, Tellervoja ynnä muita, kertoi Lehtinen.

Kristinuskon saapumisen jälkeen nimi on totuttu antamaan kasteessa.

— Lapselle haluttiin taata taivaspaikka kasteen myötä. Sitä olikin syytä pyytää. Laki kielsi kotona kastamisen vuonna 1686. Matkat kirkkoon olivat pitkiä, kirkot hyttävän

kylmiä, samoin kastevesi, johon lapsi upotettiin. Pitkän paluumatkan jälkeen lapsi kylmettyneenä sairastui ja usein kuoli.

1700-luvulla lapsi sai kastemekon, joka noudatti muodissa olevaa empirelinjaa; istuva, tiukka yläosa ja leveä helma.

— 1800-luvulla valkea kastemekko levisi kaikkien yhteiskuntaluokkien käyttöön. Kummeiksi kutsuttiin nain ja mies, myöhemmin neljä, jopa kuusi. Vuodesta 1869 alkaen sallittiin lasten kastaminen kotona, jossa alettiin vähitellen järjestää niinsanottuja kastejuhlia, jotka nykyisin ovat yleisiä.

Perinnetilaisuudessa oli paljon musiikkia. Muunmuassa sakkolaisjuurinen Usko Hirvonen soitti sitraa. Väinö Purje lausui Aleksanteri Aavan runoja.

Helsinkiin asti oli tullut vieraita myös Tampereen seudulta: käsityöneuvos Tyne-Kerttu Virkkiä tervehdivät Martti ja Aino Karonen, Eeva Koiranen o.s. Jääskeläinen, sekä Aino Pokkinen miehensä Veikon kanssa.



**SUVANNON
SEUTU**

ilmestyy vuonna 1995 8 kertaa,
tilaushinta 70:—

Tilaa omaksi tai lahjaksi!



Nimipäiväperinne Helsingissä, Virkki-käsityömuuseossa sai tällä kertaa vieraita myös Tampereen seudulta — muunmuassa Eeva Koirasen (edessä vas.) ja Martti Karosen.

SAKKOLAN HISTORIA

Toinen, uusittu painos Sakkolan historiaa on yhä saatavana, samoin on vielä runsas varasto kirjaa: Sakkolan kylät tuvasta tu-paan. Kirjoja on saatavana: Lempäälän-Viialan Osuuspankki, Lempäälä ja Kulju, Eero Kurikka, Huhtamo puh. (932) 64 506, Uno Pulakka, Ruovesi puh. (934) 476 021, Anneli Kuisma, Eino Koiranen ja Esteri Lopenen, Lempäälä. Punkalaitumella kirjoja myy Eino Kuisma, puh. (921) 767 4346.

Postitilaukset: Elli Pulakka, Lempäälä puh. (931) 375 1241. Ai-noastaan Elli Pulakka lähettää postilähetysinä. Tilaukset myös postitse: E. Pulakan osoite on Majamäentie 1, 37500 Lempäälä. Hinnat: Sakkolan historiaa II 70,—, Sakkolan kylät tuvasta tu-paan 110,—. Postilähetyksistä lisäksi lähetyskulut.

NYT ON TILAISUUS HANKKIA EDULLISESTI LAHJAKIRJOJA!

Kaikki sähköasiat

voimme toimittaa edullisesti

NYT SÄHKÖLÄMMITYSASENNUKSET SOPIVASTI

RAASKAN SÄHKÖLIKE

A-RYHMÄN SÄHKÖURAKOITSIJA

VESILAHTI — PUH. (931) 739 541

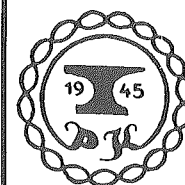
PITO-KALAASI KY

JUHLA- JA MERKKIPÄIVÄPALVELU

AILA JA KATI HEIKKILÄ puh. 433 902

VALMISTAMME JUHLANNE KOTITEKOISIN TUOTTEIN!
JÄRJESTÄMME MYÖS OHJELMAA.

— — —
AILA HEIKKILÄ Saarenkärjenk. 1 B
33300 TAMPERE puh. 433 902



PÄRSSISEN KONEPAJA

35500 KORKEAKOSKI

PUH. (931) 335 8204, iltaisin (931) 335 8435
Autopuh. 949 239 535

*Toimivia metalliovia, ym. rakenteita
Alumiinisia ovia ja ikkunoita*

Putkiliike P Nuora Ky

37560 KULJU

puh. 676 100

TILAA SINÄKIN
OMA
SUVANNON SEUTU

SUVANNON SEUTU

Suvannon ympäristön
kotiseutulehti,
ilmestyy 1994 8 kertaa vuodessa

Tilaushinta
70 mk vuosikerta

Ilmoitushinnat
1 mk, palsta mm (+ avv 22 %)

Toimituksen ja konttorin osoite
Rautasema 37550 Moisio
Puhelin (931) 3748 448 iltaisin

Postisiirtotili
TA 359 751

Pankki
TSOP
37500 Lempäälä
Tilinumero 522803-211955.

Vastaava toimittaja
Marjo Ristilä-Toikka

Toimituskunta
Esko Kallonen
Eero Koppanen
Ritva Koski
Juha Kuisma
Hannu Paukku